

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Relanceplan VV102: investeren in kernversterking via projectoproepen

De 10 miljoen voor de subsidiemaatregel voor de aankoop en transformatie van leegstaande handelspanden en bedrijfsruimten in de kern zal volstaan.

De interesse in de deelname aan een begeleidingstraject door de profploeg was groot. Er worden 82 begeleidingstrajecten opgestart. Daarmee is het budget voor de profploeg uitgeput terwijl er intussen nog een dertigtal gemeenten hebben laten weten interesse te hebben voor een begeleidingstraject.

2. INHOUD

A. KRACHTLIJNEN 'FLANKERENDE MAATREGELEN'

Als tweede voorstel voor de aanwending van de resterende 13 miljoen voor kernversterking worden vier maatregelen naar voor geschoven:

- 1) een oproep naar projecten voor een duurzame bereikbaarheid van de kernen;
- 2) de hernieuwing en tevens verbreding van de cofinanciering van de premies die een gemeente kan toekennen voor het verfraaien en verduurzamen van handelspanden;
- 3) 'meerwerken' door de profploeg;
- 4) de subsidiëring van de opmaak van verordeningen of RUP's in uitvoering van het decreet integraal handelsvestigingsbeleid.

Oproep naar projecten voor een duurzame bereikbaarheid van de kernen

Naast de (relatieve) overwaardering van vastgoed in de kernen ten opzichte van 'de periferie', speelt (de perceptie van) de minder goede bereikbaarheid van de kernen voor consumenten in het nadeel van de kernen. In de bevraging die in 2019 bij de gemeenten is gebeurd over het handelsvestigingsbeleid en kernversterkende maatregelen, vroegen de gemeenten naar ondersteuning voor initiatieven in functie van de verbetering van de bereikbaarheid van hun handelskern (openbare werken, routebegeleiding, parkeerbeleid...).

Een betere bereikbaarheid van de handelskern vraagt om een genuanceerd verhaal. Bereikbaarheid gaat immers ook over gedrag(sturing) en mentaliteitswijziging. Betere bereikbaarheid impliceert niet alleen een betere bereikbaarheid voor autogebruikers maar ook voor de andere vormen van mobiliteit. Discussie over betere bereikbaarheid kan ook niet los gezien worden van verkeersleefbaarheid van buurten, attractiviteit van kernen enz. Ook een vlotte beleving van de handelszaken (en andere economische activiteiten) vergt aandacht evenals de logistieke processen achter e-commerce (zoals de thuisbeleving).

De inzet van de profploeg zal vaak ook aanleiding zijn om maatregelen te nemen op vlak van bereikbaarheid en beleving en dit op maat van elke stad of gemeente.

Met een projectoproep willen we twee zaken bereiken.

Ten eerste gemeenten aanzetten om met het oog op bezoekers en logistieke stromen na te denken over de gewenste rol van buurten en kernen, de diversiteit aan stakeholders, meerdere modi, parkeren enz. Er zullen zodoende buurten zijn waar men bezoekers/passanten/'trafiek' wil aantrekken (dus met concentraties van handelsactiviteiten en andere publiekstrekkingen) versus zones waar men bezoekers wil vermijden of waar men onnodige verplaatsingsafstanden kan vermijden door activiteiten te weren (in vergelijking met andere locaties). Daar waar men bezoekers wil aantrekken, rijst de vraag hoe die daar moeten geraken en hoe ze zich binnen die zone moeten verplaatsen. Van kernen met een groot potentieel voor funshopping mag verwacht worden dat ze inzetten op bereikbare randparkings, verkeersvrije of verkeersluwe straten en pleinen enz. terwijl kernen die het meer moeten hebben van combinatieverplaatsingen vermoedelijk andere maatregelen moeten nemen. Ruimtelijke planning en de concepten van het decreet integraal handelsvestigingsbeleid kunnen ondersteunend werken om de functionele identiteit van die buurten of kernen te versterken.

Een dergelijke maatregel is interessant omdat de gecombineerde subsidies bij de finale doelgroep terecht komen. Ervan uitgaande dat deze maatregel een looptijd kan hebben van 4 jaar – met een start van de looptijd op 1 september 2022, 1 oktober 2022 of 1 november 2022 en een einde op respectievelijk 31 augustus 2026, 30 september 2026 of 31 oktober 2026, is cofinanciering met relancemiddelen ten bedrage van 4,8 miljoen euro te verantwoorden. De vorige maatregel – zonder impuls naar vergroening - benodigde voor een looptijd van 3 werkingsjaren 3,1 miljoen euro.

Meerwerken voor de profploeg

Subsidies voor verordeningen of RUP's in uitvoering van het decreet integraal handelsvestigingsbeleid

Gemeenten begrijpen die aanpak maar planningsinitiatieven blijven vaak achterwege omwille van een gebrek aan tijd en middelen of omwille van de vrees van een te rigide uitkomst. In tijden van arbeidskrapte is de uitdaging bij de gemeenten nog groter dan voorheen. Ook de begeleiding door de profploeg maar ook door detailhandelscoaches vanuit de provincies kunnen bij gemeenten de opmaak van een stedenbouwkundige verordening of RUP hebben aangewakkerd. Voor de afbakening van een kernwinkelgebied zal het instrument van de verordening veeleer de voorkeur genieten in vergelijking met het RUP. Met de hier voorliggende maatregel van een subsidie voor de opmaak van een verordening of RUP kan tegemoet gekomen worden aan het gebrek aan (voorziene) capaciteit en middelen voor een dergelijk planningsproces.

Voor deze maatregel wordt 500.000 euro voorzien.

De gemeenten met een ontvankelijk en gegrond voorstel van subsidiereglement krijgen via ministerieel besluit een subsidie toegekend op basis van het aantal ingeschatte investeringsprojecten over de volledige looptijd van het project voor de desbetreffende gemeente en op basis van hetzelfde subsidiepercentage dat de gemeente zelf vooropstelt voor de werken aan een handelspand, zij het dat de gewestbijdrage beperkt wordt tot 30%. Stelt de gemeente een subsidie voor van 20%, dan geeft ook Vlaanderen 20% cofinanciering voor dezelfde werken. De eigenaar of handelaar/exploitant draagt dan 60% van de subsidiabele kosten. Stelt de gemeente in haar reglement 40% eigen subsidie voor, dan legt Vlaanderen 30% bij zodat de eigenaar of handelaar/exploitant slechts 30% moet bijdragen. De maximale overheidssubsidie (gemeente + Vlaanderen) wordt ook beperkt tot 70%. Hiermee zorgen we ervoor dat er steeds een substantiële eigen bijdrage is van de handelaar/exploitant maar respecteren we tegelijk de gemeentelijke autonomie. Het blijft aan de gemeente te beoordelen hoe doelmatig ze de subsidiepercentages uit hun eventuele vorige premiereglement evalueren.

De uitbetaling is outputgerelateerd. De gemeenten dienen voor elk werkingsjaar een overzicht in van de gesubsidieerde projecten waarvoor ze dan via de relancemiddelen de cofinanciering uitbetaald krijgen. Het ministerieel besluit dat de oproep regelt, stipuleert de mogelijkheden voor de start van de projectperiode maar de projectperiode eindigt na 4 werkingsjaren en uiterlijk 31 oktober 2026 zodat de uitbetalingen van het laatste werkingsjaar nog voor eind 2026 kunnen gebeuren.

Voor deze projectoproep wordt 4,8 miljoen euro voorzien. De relancemiddelen worden opgevraagd zodra de totaliteit van de vast te leggen subsidiebedragen bekend is.

De bevoegdheid voor de overheidsopdracht lag, gezien de drempel, bij de administrateur-generaal van het Agentschap Innoveren en Ondernemen. De meerwerken doen die drempel overschrijden zodat de formele goedkeuring ervan zal gebeuren door de minister bevoegd voor Economie.

Subsidies voor verordeningen of RUP's in uitvoering van het decreet integraal handelsvestigingsbeleid

De minister bevoegd voor Economie kan via een ministerieel besluit de subsidie toekennen. Het betreft een mogelijkheid tot doorlopende indiening tot uiterlijk 30 november 2022. De toekenning kan gebeuren tot de middelen zijn uitgeput. De vastleggingen gebeuren op het ritme van de toekenningen van de subsidie.

De uitbetaling gebeurt in twee schijven: een eerste schijf van 50% na vastlegging van de subsidie en na aanstelling van de externe ondersteuning en een tweede schijf na voorlopige vaststelling van de verordening of het RUP. De tweede schijf vervalt als de voorlopige vaststelling niet voor 1 september 2026 is gebeurd. Deze subsidie is niet combineerbaar met eventuele andere subsidies voor de opmaak van een verordening of RUP.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Op begrotingsartikel CB0-1CBG2AH-PR zijn middelen voorzien in het kader van het relanceplan. Deze provisie gaat uit van investeringen in handelskernversterking ten bedrage van 25 miljoen euro.

Deze 25 miljoen euro wordt potentieel aangewend als volgt. Op basis van de eerste beslispunten van de Vlaamse Regering van 12 maart 2021:

- een vooropgesteld bedrag van 10 miljoen euro voor de subsidie “aankoop en transformatie van leegstaande handelspanden en bedrijfsruimten”. Het bedrag wordt opgevraagd in functie van de jureringen van ingediende dossiers. Momenteel is vastgelegd: 2.162.706 euro.
- een vooropgesteld bedrag van 2 miljoen euro voor een overheidsopdracht om een profploeg te contracteren en een dienstverlener die langduriger instaat voor de begeleiding van ervaringsuitwisseling. Voor de overheidsopdracht voor de profploeg is 1.45.000 euro al vastgelegd.

De goedkeuring van de voorstellen op basis van deze nota betreft de resterende 13 miljoen euro van de voorziene 25 miljoen euro. De vastleggingen gebeuren als volgt:

- een vooropgesteld bedrag van 7 miljoen euro voor een projectoproep met wedstrijdformule voor projecten over een duurzame bereikbaarheid van de kernen. De maximumsubsidie bedraagt 500.000 euro per gemeente. Voor zover er voldoende ontvankelijk en gegrond verklaarde projectvoorstellen zijn, gebeurt de vastlegging in twee keer. Een eerste keer voor de totaliteit van toegekende bedragen naar aanleiding van het eerste indieningsmoment en na opvraging van het precieze benodigde bedrag en voor het restbedrag (van de 7 miljoen euro) naar aanleiding van het tweede indieningsmoment, ook na opvraging van dit restbedrag of het precieze benodigde bedrag als het minder is dan het restbedrag.
- een vooropgesteld bedrag van 4,8 miljoen euro voor de cofinanciering van gemeentelijke subsidiereglementen m.b.t. handelspanden. De maximumsubsidie bedraagt 150.000 euro voor de centrumsteden en 100.000 euro voor de niet-centrumsteden. Voor zover er voldoende gemeentelijke subsidiereglementen worden ingediend, gebeurt de vastlegging na de toekenning van de subsidies aan de gemeenten op basis van het geraamd aantal investeringsprojecten in elke gemeente. De vastlegging gebeurt op één moment na opvraging van het precieze bedrag.
- voor de toekenning van meerwerken, op basis van een inschatting van het aantal nog te starten trajecten aan dezelfde voorwaarden als bij de oorspronkelijke gunning, opvraging

- voor de toekenning van subsidie voor de opmaak van een RUP of stedenbouwkundige verordening, doorlopend na elke toekenning van een individuele subsidie tot de vooropgestelde middelen van 500.000 euro zijn uitgeput. De maximumsubsidie bedraagt 25.000 euro per gemeente. De precieze bedragen worden telkens afzonderlijk opgevraagd.

Voor de uitbetalingen en de impact op het vereffeningskrediet kan voor de hier voorliggende beslissingen indicatief uitgegaan worden van het volgende ritme:

- Samengevat, maximaal vereffeningskrediet in:

2023: 6.070.000 miljoen euro

2024: 1,480 miljoen euro

2025: 1,2 miljoen euro

2026: 4.250.000 euro.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd bekomen op 30 januari 2022.

Met betrekking tot de maatregel over de gemeentelijke subsidiereglementen voor de verfraaiing en verduurzaming van handelspanden suggereert de Inspectie van Financiën het optrekken van de minimumbijdrage van de handelaar of eigenaar tot 40% of 50%.

Gelet op het feit dat voorliggende maatregel een relancemaatregel is, die bedoeld is om na de financieel moeilijke coronacrisis de investeringen opnieuw aan te wakkeren wordt er enige voorzichtigheid aan de dag gelegd aangaande de hoogte van de eigen bijdrage van de handelaar/exploitant, maar wordt wel ingegaan op de suggestie van de Inspectie van Financiën.

Met dit advies werd rekening gehouden door de gewestbijdrage te plafonneren op 30%. In de vorige gelijkaardige maatregel waarin de gemeentelijke premies tot 40% konden gaan, bleek 30% het gemiddelde van de gemeentelijke subsidiepercentages. Om zo weinig mogelijk in te grijpen op de gemeentelijke subsidiereglementen en zodoende de kans te geven dat gemeenten hun premiestelsel op een gelijkaardige basis verderzetten, blijft het principe van kracht dat de Vlaamse overheid evenveel subsidie geeft als de gemeente, zij het dat de gewestsubsidie beperkt is tot 30%. In gemeenten die ervoor kiezen om het gemeentelijk subsidiepercentage af te stellen op het Vlaamse subsidiepercentage van 30%, zal de eigen bijdrage van de handelaar/exploitant dan 40% bedragen

////////////////////////////////////

zoals door IF gesuggereerd. De eigen bijdrage zal echter stijgen als het gemeentelijk subsidiepercentage lager is dan 30%.

Tot slot geeft IF aan dat voor de maatregel investeringsprojecten m.b.t. duurzame bereikbaarheid het budget van 7 miljoen euro er mogelijks toe zal leiden dat slechts 14 projecten kunnen geselecteerd worden. Hierop kan gerepliceerd worden dat op later tijdstip in het jaar een evaluatie kan worden gemaakt van de benodigde budgetten voor de eerdere oproep aankoop/transformatie handelspanden én voor voorliggende oproepen. Budgetverschuivingen kunnen dan doorgevoerd worden.

Het begrotingsakkoord werd bekomen op 22 februari 2022.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Voor de uitvoering van de 4 voorgestelde maatregelen wordt beroep gedaan op het Agentschap Innoveren en Ondernemen, op adviesvragen aan het departement Omgeving na. De menskracht hiervoor is beschikbaar gezien deze maatregelen in het verlengde liggen van de al bestaande werking rond handelskernversterking en het verwevingsbeleid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Uit de werksessies met de lokale besturen in uitvoering van het plan van aanpak Bedrijvige Kern “Werk aan de Winkel” is gebleken dat een groot deel van de gemeenten begaan is en ook effectief initiatieven ontwikkelt op het vlak van de handelskern/bedrijvige kern. Ook het succes van de inschrijvingen voor de begeleiding door de profploeg getuigt daarvan.

De maatregel rond de cofinanciering van gemeentelijke subsidiereglementen vraagt van de gemeenten weinig extra inspanning gezien de historie van een dergelijke maatregel.

De oproep rond duurzame bereikbaarheid van de kernen mikt wel op een beleidsomslag waarbij verschillende lokale diensten verondersteld worden om samen te werken. De ondersteuning van de gemeenten op vlak van benodigde competenties en heroriëntering van invalshoeken kan hier relevant zijn. Maar initiatieven zoals de profploeg spelen daar net op in.

Op financieel vlak is een subsidiepercentage van 70% voor investeringsprojecten een must om de gemeentelijke cofinanciering draagbaar te maken, zeker als het projecten betreft die niet eerder waren voorzien/gepland.

4. VERDER TRAJECT

Voor de 2 projectoproepen met een deadline voor indiening wordt een ministerieel besluit voorbereid dat de modaliteiten en criteria voor de oproep regelt.

De meerwerken voor de overheidsopdracht worden na het bepalen van de precieze nood ertoe, besteld via de minister bevoegd voor Economie, gezien deze meerwerken de bevoegdheid van de administrateur-generaal overschrijdt, voor wat betreft de totaliteit van de opdracht dan.

De subsidies voor de opmaak van een RUP of stedenbouwkundige verordening worden als facultatieve subsidie door de minister bevoegd voor Economie toegekend op voorstel van het Agentschap Innoveren en Ondernemen en na advies van het departement Omgeving.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- de minister bevoegd voor Economie te machtigen via een ministerieel besluit de oproepen tot indiening van projectvoorstellen te lanceren, respectievelijk voor projecten voor een duurzame bereikbaarheid van de kernen ten belope van 7 miljoen euro en voor de cofinanciering van gemeentelijke subsidiereglementen voor de verfraaiing en verduurzaming van handelpanden ten belope van 4,8 miljoen euro; deze middelen worden ter beschikking gesteld uit de relanceprovisie;
- de minister bevoegd voor Economie te machtigen meerwerken te bestellen voor de lopende overheidsopdracht voor de profploeg, waarvoor 0,7 miljoen euro ter beschikking wordt gesteld vanuit de relanceprovisie;
- de minister bevoegd voor Economie te machtigen om subsidies toe te kennen voor de opmaak van RUP's en stedenbouwkundige verordeningen die uitvoering geven aan het decreet integraal handelsvestigingsbeleid. Hiervoor wordt 0,5 miljoen euro ter beschikking gesteld vanuit de relanceprovisie;
- de minister bevoegd voor Economie is gemachtigd om in functie van het aantal ontvankelijke en gegronde dossiers budgetten te verschuiven tussen de initiatieven die in deze nota worden vermeld en desgevallend de maximumsubsidie per project te verminderen.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw,

Hilde CREVITS